

Regiunea Vest – Strategia Regională de Specializare Inteligentă 2021-2027

Strategia Regională de Specializare Inteligentă 2021-2027 a Regiunii Vest (RIS Vest) stă la baza **politicii de inovare** din Regiunea Vest pentru următorii ani și are un rol cheie în promovarea unei contribuții mai mari a cercetării și inovării la dezvoltarea economică a regiunii.

Obiectivul principal RIS Vest este de a recupera decalajul privind productivitatea și competitivitatea economiei Regiunii Vest față de UE, prin focusul asupra:

- dezvoltării unui **ecosistem regional** care să stimuleze și să susțină activitatea de CDI,
- construirii pe avantajele competitive ale **domeniilor de activitate cu cel mai mare potențial de dezvoltare** din regiune și creșterii valorii adăugate a producției/serviciilor din aceste sectoare.

RIS Vest 2021-2027 construiește pe versiunea anterioară a RIS 2014-2020, care a avut la bază studiul Băncii Mondiale *Creșterea Competitivității și Specializarea Inteligentă*¹, unde au fost identificate principalele sectoare de specializare inteligentă regionale. În centrul Strategiei anterioare s-a aflat **obiectivul** de a consolida colaborarea între furnizorii de cunoștințe și cercetare și sectorul privat, cu scopul de a transfera și folosi rezultatele în economie și de a deplasa concentrarea masivă de pe latura de "cercetare" pe latura de "inovare". Obiectivul central a fost preluat și de actuala strategie, dar a fost completat și cu alte noi obiective strategice, adaptate nevoilor actuale. De asemenea, au fost identificate noi sectoare de specializare inteligentă, în funcție de tendințele economice sau provocările societale.

Documentul strategic răspunde **principalelor probleme** identificate la nivel regional în sectorul CDI în general, și specific, în sectoarele de specializare inteligentă, care limitează perspectivele de dezvoltare și creștere economică,

Astfel, deși Regiunea Vest este a doua cea mai dezvoltată regiune din România din perspectiva PIB/locuitor, aceasta are încă mari **decalaje de productivitate și competitivitate față de media UE**. În 2019, performanțele Regiunii Vest sunt la 40% din media UE la productivitatea muncii, iar în ceea ce privește densitatea IMM-urilor, la 46% din media UE.

Unul din **principalele motive** pentru acest decalaj este **insuficienta contribuție a cercetării și inovării în economie**. Regiunea Vest continuă să facă parte din rândul statelor cel mai slab inovatoare din UE, cu **rezultate slabe la majoritatea indicatorilor de CDI**, situându-se pe poziția 230 din 238 de regiuni UE.

Rezultatele neînsemnate în CDI se datorează:

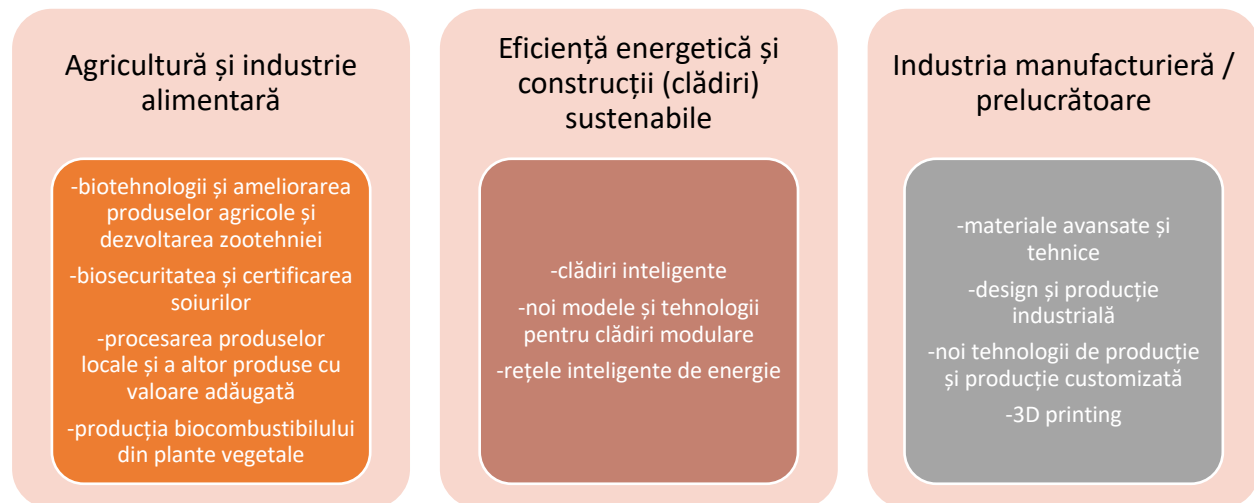
- **maturității scăzute la nivel regional a ecosistemului de CDI**. Regiunea are un ecosistem CDI regional incipient, caracterizat printr-o **infrastructură de CDI insuficient dezvoltată și concentrată aproape exclusiv în zona județelor Timiș și Arad** și de o **susținere redusă a investițiilor în CDI** atât din partea mediului public cât și privat. Cheltuielile pentru CDI au avut o pondere de 0,39% din PIB, reprezentând mai puțin de o cincime din obiectivul național de 2% din PIB, iar cheltuielile interne brute pentru CDI/locuitor sunt de 38,9 EURO, mult sub media UE de 629,2 EURO/locuitor,

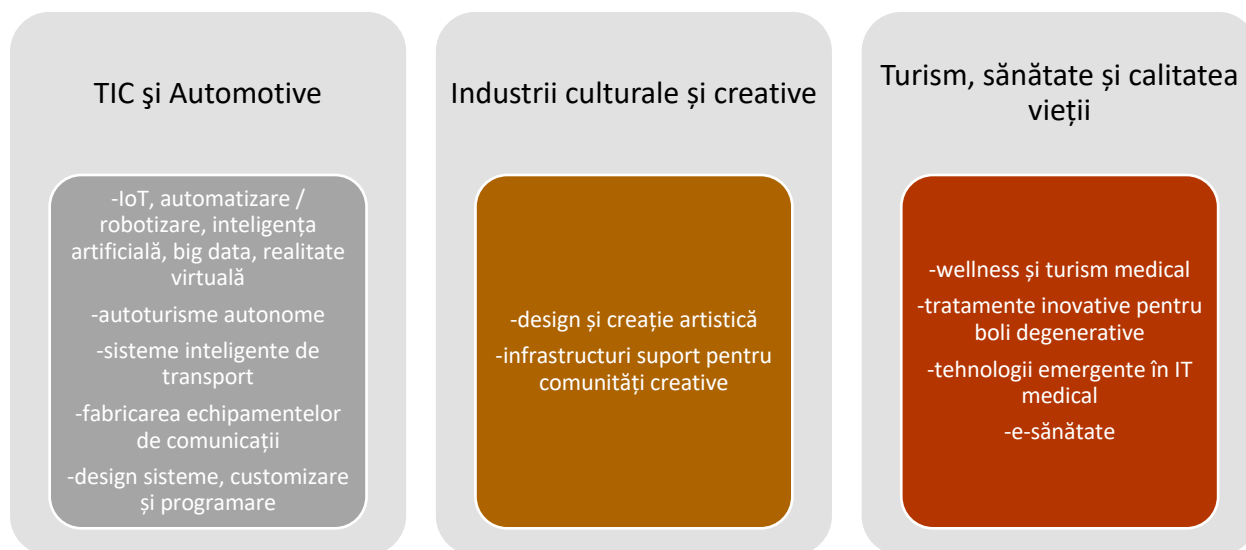
¹ <https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2015/05/Raport-sepcializare-inteligenta-.pdf>

- **transferului scăzut al rezultatelor cercetării și inovării în piață.** Legăturile dintre ofertanții de CDI (entități de CDI) și cererea de CDI (mediul economic) sunt insuficiente pentru dezvoltarea durabilă a activității de inovare din regiune. Provocarea majoră este de a **reduce fragmentarea lanțului de inovare**, fiind nevoie de o mai bună cooperare între actorii din modelul cvadruplu helix,
- **utilizării limitate a potențialului inovativ în industriile avansate**, respectiv un impact economic redus al activității de CDI,
- **slabei capacități de inovare a IMM-urilor**, regiunea clasându-se în ultima grupă UE de performanță la indicatorii care vizează adoptarea inovării în IMM-uri,
- **competențelor și abilităților insuficiente pentru susținerea durabilă a performanței economice.** Indicatorul salariaților din CDI la 10.000 persoane ocupate este de 44 salariați, sub media națională. În ciuda existenței unei rețele dezvoltate de universități la nivel regional, există un deficit important de cercetători buni în entitățile CDI, care determină o calitate redusă a cercetării. Oferta de pregătire educațională din învățământul profesional și terțiar nu este suficient sincronizată cu noile domenii trenduri și tehnologii relevante,
- **adoptării pe o scară redusă în regiune a tehnologiilor digitale**, acestea reprezentând doar un suport minor pentru inovare și generare de competitivitate.

Pentru perioada 2021-2027 au fost selectate **6 sectoare de specializare inteligentă**. Aceste sectoare sunt considerate **strategice** din perspectiva rezultatelor economice, precum și a **potențialului pentru inovare și generare de valoare adăugată**. Stabilirea domeniilor a avut la bază: analiza indicatorilor socio-economici, cererea și oferta de resurse umane calificate, capacitatea de CDI și de adaptare la noile tendințe și cerințe din partea pieței și lanțul valoric strategic. Ulterior, în urma consultărilor parteneriale, au fost propuse o serie de **nișe** de explorat.

Domenii și nișe de specializare inteligentă Vest

Principalele provocări din sectoarele de specializare inteligentă:

- activitățile se realizează în principal, la **nivelul inferior al lanțurilor valorice** în toate sectoarele,
- După cifra de afaceri și număr de angajați, **TIC și Automotive** este pe primul loc în regiune. **Sectorul TIC** și-a confirmat potențialul în economie, contribuind cu 4,9% la PIB-ul Regiunii Vest, peste media UE (3,4%) și este văzut ca un actor competitiv la nivel internațional în domeniile dezvoltare software, precum și proiectare și inginerie. Cu toate acestea, **rezultatele nu se reflectă regional**, existând un grad redus de digitalizare al firmelor și societății. Sectorul **Automotive** este specific Regiunii Vest, localizarea strategică și conectivitatea cu partea central-vestică a Europei a regiunii facilitând prezența marilor investitori străini. Problema principală rămâne transferul redus de cunoștințe și tehnologie spre firmele locale și necesitatea includerii firmelor locale în lanțurile de aprovizionare la nivel mondial,
- Regiunea Vest are o tradiție îndelungată în **industria manufacturieră/prelucrătoare**, unde provocarea cea mai mare este avansarea spre **Industry 4.0**, pentru a genera modele de business eficiente și produse cu valoare adăugată mare,
- Sectorul **construcțiilor și eficienței energetice** are un **rol important în viitorul regiunii**, iar provocarea majoră constă în adaptarea acestuia pentru a contribui la transformarea regiunii într-o **regiune verde, cu emisii reduse de carbon**,
- Provocarea pentru **sectorul agriculturii și industriei alimentare** rămâne dezvoltarea capacităților locale de a utiliza în mod eficient resursele agricole bogate, ținând cont de aspectele legate de schimbările climatice și de mediu și de noile trenduri în alimentație,
- Sectorul **Turism, Sănătate și cel al Industriilor creative și culturale** trebuie să-și aducă contribuția semnificativă la **creșterea calității vieții în regiune**, prin promovarea dezvoltării sustenabile a turismului, adaptarea sistemului de sănătate la provocările societale și utilizarea inteligentă a rezultatelor industriilor culturale și creative în toate domeniile de activitate.

Alte **atuuri și provocări specifice regiunii**:

- **Deschidere spre colaborare** și istoric favorabil cooperării între actorii regionali: Clusterul Automotivest, TIC, ROSENC (eficiență energetică și energii regenerabile), CLUSTRBANAT (Cluster pentru Turism Banat), Asociația Tehimpuls,

- **Existența unor universități puternice și cu tradiție**, cu potențial de catalizator regional în CDI. În prezent, învățământul terțiar are legături insuficiente cu mediul privat, obține performanță în primele etape ale învățământului superior: persoane calificate pentru domenii de înaltă calificare, dar este mai puțin competitiv în stadiile avansate ale învățământului superior, în ceea ce privește cercetarea și inovarea,
- **Cooperare internațională îndelungată**: regiunea este membră în Platforma Europeană de Specializare Inteligentă (2012), ERNACT (2013), European Enterprise Network (2015) și EURADA (2020),

Strategia propune un **mix de măsuri suport** pentru dezvoltarea CDI și creșterea competitivității IMM-urilor și pentru a facilita avansarea spre activități cu valoare adăugată mai mare, care să conducă la creștere economică durabilă:

- **AP 1: Consolidarea capacității regionale de CDI: crearea unei Agenții Regionale de Inovare**, dezvoltarea **infrastructurii în toate zonele cu potențial**, **operaționalizarea infrastructurii** existente, prin integrarea de servicii pentru piață, precum și îmbunătățirea competențelor personalului și implementarea unui model de afaceri pentru gestionarea infrastructurilor în beneficiul firmelor, crearea unor rețele viabile de **entități de inovare și transfer tehnologic** cu scopul sprijinirii companiilor pentru implementarea întregului proces de creare/adaptare a unei soluții inovatoare: de la faza de cercetare până la prima linie de producție, susținerea **colaborării între mediul de afaceri și instituțiile de CDI**, **dezvoltarea de parteneriate, rețele/consorții**, dezvoltarea, diversificarea și perfecționarea **competențelor și abilităților** resurselor umane, dezvoltarea a **4 centre de competență** pentru elevi și studenți,
- **AP 2: Creșterea competitivității întreprinderilor prin inovare**: creșterea **capacității de inovare în cadrul întreprinderilor** (produs, serviciu, proces, organizațional, business-model), prin dezvoltarea mecanismelor care stimulează cererea întreprinderilor pentru inovare, susținerea **cooperării între IMM-uri** la nivel asociativ, crearea și maturizarea **start-up-urilor/spin-off-urilor** inovative, susținere dezvoltare **clustere**,
- **AP 3: Susținerea digitalizării economiei și societății**: susținerea **digitalizării în întreprinderi** din sectoarele RIS3, dezvoltarea unor **soluții smart pentru dezvoltarea comunităților locale**,
- **AP 4: Creșterea competitivității sectoarelor de specializare inteligentă**: investiții și pachete personalizate de sprijin pentru creșterea competitivității și productivității IMM-urilor, cu accent pe specificul fiecărui sector, susținerea și dezvoltarea structurilor de serviciilor de sprijin a afacerilor în domeniile RIS.

Guvernanța RIS Vest se bazează pe **principiul parteneriatului** și implică colaborarea dintre actorii regionali atât pentru elaborarea RIS, cât și pentru aprobarea și implementarea acesteia.

- La baza procesului de elaborare și implementare a RIS Vest se află **atelierile de descoperire antreprenorială**, care presupun o abordare de jos în sus, descentralizată a procesului de elaborare a politicii CDI. Acestea presupun întâlniri și dialog permanent între actorii de la nivel regional: cvadruplul helix regional (entități de CDI, antreprenori, instituții publice și societate civilă), prin care se identifică blocajele existente și se stabilesc soluțiile de dezvoltare pentru fiecare sector de specializare inteligentă. Procesul de descoperire antreprenorială este **continuu** și se desfășoară pe toată perioada ciclului de viață al RIS.

- **Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) Vest** are rolul de a **coordona politica de CDI de la nivel regional** și de a **elabora, implementa RIS Vest** în parteneriat cu actorii regionali, de a coordona procesul de descoperire antreprenorială și Consorțiul Regional de Inovare Vest,
- **Consoțiul Regional de Inovare Vest (CRI Vest)** este o **structură partenerială consultativă** cu rol definitoriu în dezvoltarea și întărirea ecosistemului regional de inovare. CRI este format din 27 de membri, reprezentanți din quadruplu helix regional, care **avizează RIS**, domeniile și nișele de specializare inteligentă, rapoartele de implementare, monitorizare și evaluare și oferă feedback privind structura și mixul de politici inclus în RIS Vest,
- **Consiliul pentru Dezvoltare Regională Vest (CDR Vest)** are **rol deliberativ** la nivel regional, conform legii. CDR Vest **aprobă RIS**, având competența de a verifica și analiza implementarea ei.

RIS Vest 2021-2027 poate fi regăsită pe site ADR Vest: www.adrvest.ro, la link: <https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2021/01/Strategia-Regionala-de-Specializare-Inteligenta-a-Regiunii-Vest-2021-2027-RIS3-.pdf>.

Colectiv coordonare elaborare RIS Vest: **Luciana Fârlea**, Șef Birou Planificare, Analiză și Prognoză, email: luciana.farlea@adrvest.ro și **Paul Opriș-Sîrca**, Consultant Planificare Regională, paul.sirca@adrvest.ro.